

17/12/2014

(i) Printed Pages : 8

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

3	5	4	3
---	---	---	---

Exam. Code :

5	1	0
---	---	---

M.Ed. 1st Semester

1124

METHODOLOGY OF EDUCATIONAL RESEARCH

AND STATISTICS-I (In all Mediums)

(Same for M.Ed. USOL 1st Semester)

Paper : III (CO3-ERS-1)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- Attempt **five** questions in all, including Q. No. 9 which is compulsory and selecting **one** question each from Units I-IV.

UNIT-I

1. Why should you do research in Education ? Explain the process of action research with example. 6,10
2. Poonam wants to conduct research in education, how she should select an appropriate research problem ? Explain the sources to find a research problem. 6,10

UNIT-II

3. From where do you get the direction for formulation of hypothesis? Discuss various types of hypotheses with example. 2,14

4. Narsini wants to decide the sample size for her research problem, which criteria should she follow? Discuss probability sampling techniques with examples. 4,17

UNIT-III

5. Prepare a frequency polygon and Bar diagram for the following data:

Cf	140	145	150	155	160	165	170	175	180	185
	144	149	154	159	164	169	174	179	184	189
f	2	4	5	8	10	6	4	4	3	1
										8,8

6. Calculate QD from the data given below:

Cf	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75
	35	40	45	50	55	60	65	70	75	80
f	2	5	6	8	11	7	6	5	3	2
										16

UNIT-IV

7. Find out the relationship of two judgements from data given below:

	Judge X	Judge Y
1	54	57
2	63	66
3	74	70
4	62	59
5	45	48
6	45	45
7	56	56
8	70	74
9	61	63
10	68	70

8. In which situations will you use normal probability curve? Explain with examples. 16

UNIT-V

9. (a) Give difference between research report and research proposal. 4
 (b) When do we use quota sampling technique? Give example. 4
 (c) Find mean of 35, 38, 54, 63, 23, 46, 02, 18. 4
 (d) What is Type I error? 4

Note :- Attempt five questions in all, including Q. No. 9 which is compulsory and selecting one question each from Units I-IV.

यूनिट-I

- आपको शिक्षा में शोध क्यों करनी चाहिए ? कार्यात्मक शोध की प्रक्रिया की उदाहरणों सहित व्याख्या करो। 6,10
- पूनाम शिक्षा में शोध करना चाहती है ? वह अपनी उपयुक्त शोध समस्या का चयन कैसे करे ? शोध समस्या को मातृम करने के लिए दृष्टियों की व्याख्या करो। 6,10

यूनिट-II

- आप परिकल्पना के सूत्रीकरण के लिए निर्देश कहीं से प्राप्त करते हैं ? परिकल्पना की विभिन्न किस्मों पर उदाहरण सहित चर्चा करो। 2,14
- नदिनी अपनी शोध समस्या के लिए नमूने के आकार के बारे में निर्णय लेना चाहती है। उसे किस कसौटी को अपनाना चाहिए ? संभाव्यता नमूना-चयन तकनीकों पर उदाहरणों सहित चर्चा करो। 4,12

- निम्नलिखित डाटा के लिए बहुभुज और दंड-आरेख तैयार करो :-

C_i	140	145	150	155	160	165	170	175	180	185
f	2	4	5	8	10	6	4	4	3	1

- निम्नलिखित डाटा से QD का कलन करो :-

C_i	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75
f	2	5	6	8	11	7	6	5	3	2

यूनिट-IV

- निम्नलिखित डाटा से दो निर्णयों का संबंध मातृम करो :-

	निर्णयक X	निर्णयक Y
1	54	57
2	63	66
3	74	70
4	62	59
5	45	48
6	45	45
7	56	56
8	70	74
9	61	63
10	68	70

8. ਆਪ ਕਿੰਨ ਵਿਠਿਓ ਮੈਂ ਸਾਮਾਨਯ ਸੰਬੰਧਤਾ ਤਕ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੀਓ ? ਤੁਹਾਡਾ ਜਵਾਬ ਸਹਿਤ ਲਿਖ ਲਵੋ।

ਯੂਨਿਟ-V

9. (ਕ) ਗੋਬ ਰਿਪੋਰਟ ਆਰ ਗੋਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਮੈਂ ਕਹਾ ਭੇਰ ਹੈ ? 4
 (ਖ) ਹਸ ਕੋਟਾ ਨਮੂਨਾ-ਬਖਸ਼ ਚਕ-ਨੀਕ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਕ ਕਰਦੇ ਹੈ ? ਤੁਹਾਡਾ ਜਵਾਬ ਲਿਖੋ। 4
 (ੴ) 35, 38, 54, 63, 23, 46, 02, 18 ਕਾ ਸੰਬੰਧਤਾ ਸਾਨੂੰ ਕਰੋ। 4
 (ੴ) I ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਟ੍ਰਿਟਿ ਕਥਾ ਹੈ ? 4

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Note :- Attempt five questions in all, including Q. No. 9 which is compulsory and selecting one question each from Units I-IV.

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ? ਡਾਰਾਤਮਕ ਖੋਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 6,10
2. ਪੁਨਮ ਸਿਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਪਯੁਕਤ ਖੋਜ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇ ? ਖੋਜ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਮਾਨੁਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 6,10

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਤੁਸੀਂ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸੁਤਰੀਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਰ ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2,14

4. ਨਿਦਿਨੀ ਅਪਣੀ ਖੋਜ ਸਮੱਸਿਆ ਲਈ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਸੈਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਮੂਨਾ-ਚੋਣ ਤਕਨੀਕਾਂ ਉਪਰ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,12

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡਾਟਾ ਲਈ ਬਹੁਭਜ ਅਤੇ ਈਡ-ਆਰੇਖ ਤਿਆਰ ਕਰੋ :

C/	140	145	150	155	160	165	170	175	180	185
f	2	4	5	8	10	6	4	4	3	1

6. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡਾਟਾ ਤੋਂ QD ਦੀ ਤਾਣਨਾ ਕਰੋ :

C/	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75
f	2	5	6	8	11	7	6	5	3	2

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡਾਟਾ ਤੋਂ ਦੋ ਨਿਰਨਿਆਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਮਾਲੂਮ ਕਰੋ :

	ਜੱਜ X	ਜੱਜ Y
1	54	57
2	63	66
3	74	70
4	62	59
5	45	48
6	45	45
7	56	56
8	70	74
9	61	63
10	68	70

16

8. ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਕਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋਗੇ ? ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

16

ਯੂਨਿਟ-V

9. (ੳ) ਖੋਜ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਖੋਜ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? 4
- (ਅ) ਅਸੀਂ ਕੋਟਾ ਨਮੂਨਾ-ਚੋਣ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਦੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ? ਉਦਾਹਰਨ ਦਿਓ। 4
- (ੲ) 35, 38, 54, 63, 23, 46, 02, 18 ਦਾ ਸੰਘਮਾਨ ਮਾਲੂਮ ਕਰੋ। 4
- (ਸ) I ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਰੁੱਟੀ ਕੀ ਹੈ ? 4